

Odgovori na pripombe zainteresirane javnosti na predlog Programa dela in finančnega načrta agencije ter predloge tarif za leto 2025

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije je na podlagi 2. odstavka 253. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (ZEKom-2) pripravila predlog Programa dela in finančnega načrta ter predloge tarif za leto 2025.

Predlog Programa dela in finančnega načrta ter predloge tarif za leto 2025 je agencija 31. 7. 2024 objavila na spletni strani ter pozvala zainteresirano javnost, naj nanje poda svoje pripombe. Do roka, ki je potekel 31. 8. 2024, je agencija prejela pripombe in mnenja Sekcije operaterjev elektronskih komunikacij (SOEK) pri Združenju za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) in družba Telekom Slovenije.

Prejete pripombe in mnenja je agencija v skladu z določili 19. člena Statuta Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije 6. septembra 2024 objavila na spletni strani. Skladno z 19. členom Statuta agencije in v povezavi z 269. členom ZEKom-2 agencija v nadaljevanju odgovarja na prejeta mnenja in pripombe ter navaja način, kako so bila upoštevana oziroma razloge, zaradi katerih niso bila upoštevana.

1. SOEK

V Sekciji operaterjev elektronskih komunikacij pri Združenju za informatiko in telekomunikacije Gospodarske zbornice Slovenije (SOEK) agenciji predlagajo vključitev zaveze za pripravo in objavo strokovnih podlag za zmanjševanje ovir pri gradnji optičnih omrežij, s ciljem doseganj ciljev digitalne agende 2030. To je po njihovi oceni pomembno glede na predvideno Strategijo ukinjanja bakrenega omrežja kot tudi glede nadaljnje implementacije Akta o gigabitni infrastrukturi.

V SOEK pogrešajo zavezo agencije, da bi prevzela aktivno vlogo pri pripravi priporočil sekundarne zakonodaje, ki bi poenotila pravila za skupno gradnjo omrežij in dostopa do pasivne in fizične infrastrukture v stavbah ter izvajala aktivnosti nadzora glede izvrševanja.

SOEK predlaga agenciji, naj doda aktivnosti v zvezi z zakonodajnim postopkom po predlogu Akta o digitalnih omrežjih, ki bo opredeljeval nov režim dostopa, ukinjanja omrežja in evropskega proizvoda glede dostopa. O predvidenem pregledu določb Evropskega zakonika elektronskih komunikacij in pripadajočih smernic BEREC agencija po oceni SOEK stališč ni zavzela in ni predvidenih v programu dela.

Agencija se s posredovano pripombo SOEK strinja, a pojasnjuje, da vse predlagane aktivnosti niso izvedljive v letu 2025. Bo pa agencija pričela s procesi zbiranja prispevkov s strani deležnikov na trgu, pri čemer pričakuje aktivno vlogo od operaterjev, saj iz prakse težave najboljše poznajo. Agencija poudarja, da lahko deluje kot koordinator procesa in kot sooblikovalec zakonskih predlogov. Na področju dovoljenj za gradnjo ali služnosti pa agencija pristojnosti nima, zato je potrebno vključiti tudi druge deležnike.

Agencija poudarja še, da je že prevzela aktivno vlogo pri pripravi priporočil na ravni EU, saj je tudi med soavtorji dokumenta s tega področja z naslovom »Guidelines on the coordination of civil works according to Art. 5 (6) of the Gigabit infrastructure Act«. Agencija se je odzvala tudi na predloge iz Bele knjige »Kako obvladati potrebe po digitalni infrastrukturi v Evropi« in bo aktivno prispevala predloge v procesu sprejemanja aktov s tega področja v okviru rednih aktivnosti v mednarodnih telesih in v okviru predsedovanja Organu BEREC. Tudi sicer se je agencija zavezala k aktivni vlogi na mednarodnem prizorišču.

V SOEK pogrešajo zavezo, da bo agencija v zakonskih rokih in učinkovito reševala spore med operaterji in s tem zasledovala cilj povečanja dostopnosti najnaprednejših javnih komunikacijskih storitev. Pri tem predlagajo poudarek na čim prejšnji izdaji odločb kot pri drugih merilih za učinkovito reševanje sporov.

Ne glede na to, da reševanje medoperaterskih sporov ni navedeno kot ena od strateških nalog v Poglavlju II, agencija temu področju posveča posebno pozornost, kar je razvidno iz predloga Programa dela in finančnega načrta za leto 2025 na straneh 78 in 79. Reševanje sporov je ena od zakonsko določenih pristojnosti, ki jo agencija izvaja skladno z določbami ZEKom-2 in pravili upravnega postopka, pri tem pa uporablja tudi posredovanje oziroma mediacijo. Prav slednje po oceni agencije največkrat pripelje do najbolj optimalne rešitve spora, zato se v predlogu Programa dela in finančnega načrta za leto 2025 poudarja rešitev spora že v fazi posredovanja. Pri tem pa je ključno, da so sprte stranke v postopku mediacije pripravljene sodelovati v dobri veri in da mediacija ni le mehanizem za zavlačevanje postopka.

Ali bo spor tudi dejansko rešen v zakonskem, instruktivnem roku 4 mesecev, je odvisno od narave spora. Če je denimo potrebno opraviti ogled kraja, postopek praviloma traja dlje. Pogosto je trajanje odvisno tudi od ravnanj operaterjev in od njihove pripravljenosti sodelovati v postopku. V kolikor namreč operaterji vlagajo prošnje za prestavitev naroka ali prošnje za njegovo podaljšanje, je štirimesečni rok lahko hitro prekoračen. Zaradi opisanega agencija lahko poda le zavezo, da bo ažurno opravljala procesna dejanja, ne more pa se zavezati, da bo spor tudi dejansko rešen v 4 mesecih.

Glede načrtov univerzalne pravice do optike na celotnem območju RS v SOEK predlagajo agenciji, da v Program dela in finančni načrt za leto 2025 vključi aktivnosti v zvezi s kompenzacijskim skladom za financiranje nadomestil za izvajanje univerzalne storitve po ZEkom-2, saj po njihovi oceni nesorazmernih obremenitev operaterji ne bodo mogli financirati.

Agencija pojasnjuje, da je univerzalna storitev tehnološko nevtralna, kar pomeni, da ne predvideva univerzalne pravice do optike, temveč samo pravico do ustrezno zmogljivega širokopasovnega dostopa do interneta na lokaciji stalnega prebivališča. Agencija ocenjuje, da bodo stroški zagotavljanja univerzalne storitve vzdržni.

Agencija pojasnjuje, da bo kompenzacijski sklad ustanovila skladno z veljavno zakonodajo, ko bo izvajalec univerzalne storitve izkazal upravičene neto stroške za izvajanje univerzalne storitve.

Glede Strategije upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom za obdobje 2024 - 2026, v kateri piše, da bo agencija objavila povpraševanje glede tržnega interesa in po potrebi izvedla javne razpise za podelitev frekvenc, namenjenih zagotavljanju storitev končnim uporabnikom, menijo, da naj agencija v PDFN doda, kdaj pričakuje potrditev Strategije upravljanja RF spektra za obdobje 2024 - 2026 in da jo bo javno objavila na spletni strani.

Agencija sporoča, da je Strategijo upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom za obdobje 2024 - 2026 Vlada RS potrdila v času priprave odgovorov agencije na pripombe k predlogu Programa dela in finančnega načrta agencije za leto 2025, posledično je strategijo agencija na spletni strani že objavila. Ob tem agencija pojasnjuje, da je potrjevanje te odvisno od postopkov Vlade RS, zaradi česar datuma potrditve agencija ne more napovedati vnaprej, niti vključevanje take napovedi v Program dela in finančni načrt agencije ne bi bilo smiselno.

Glede mednarodnega sodelovanja agencije in napovedanih sprememb glede aktivnosti BEREK v SOEK pogrešajo navedbo strateških ciljev takšnega mednarodnega sodelovanja.

Agencija bo svoje aktivnosti v delovnih skupinah BEREC prilagajala aktualnim dogodkom na evropskem parketu. Jasno je, da se pričakuje ocena učinka trenutnega regulatornega okvira s strani Evropske komisije. Prav tako oceno svojega delovanja pričakuje BEREC. Temu pa bo gotovo sledil tudi predlog sprememb regulatornega okvira. Na vse to bo BEREC pripravil svoj odziv, najpomembnejšega med njimi, v novi strategiji BEREC 2030. Zlasti naštetim pomembnim strateškim tematikam bo agencija v naslednjih dveh letih namenila več svojih resursov. Hkrati pa meni, da so nekatere od teh pomembne tudi za trg, zato bo k aktivnemu sodelovanju povabila tudi relevantne nacionalne in tuje deležnike. Te bo povabila tudi k sodelovanju v začetku leta 2025, ko se prične zbiranje aktualnih tematik za vključitev v program dela BEREC za leto 2026. Vodenje in koordiniranje vseh potrebnih aktivnosti za pripravo programa dela za leto 2026 ter vsebinska organizacija največjega dogodka BEREC, to je letno srečanje z njegovimi deležniki na Stakeholders Forumu 2025, sta tudi dve največji in izredno zahtevni nalogi agencije na področju mednarodnega delovanja v letu 2025. Tudi pri slednjem je agencija zaznala potencial za predstavitve dobrih praks na domačih tleh evropskim partnerjem. Prav prenosu znanja in dobrih praks iz Evropske unije v Slovenijo, prav tako pa v obratni smeri, namerava agencija novi vlogi nameniti bistveno več pozornosti. Vzporedno pa bodo skozi celotno leto 2025 potekale tudi vse ostale interne in eksterne aktivnosti za nemoten prevzem odgovornosti v okviru predsedovanja BEREC v letu 2026. Agencija bo smiselno prilagodila tudi besedilo v Programu dela in finančnem načrtu agencije za leto 2025.

V zvezi z aktivnostmi agencije na mednarodnem področju za učinkovito rabo radijskega spektra, kjer navajajo aktivno delovanje agencije pri mednarodnem usklajevanju frekvenc za radiodifuzijo ter za zasebne mobilne storitve (PMR) pod 1 GHz s sosednjimi državami, in z obrambo radijskega spektra RS pred škodljivimi vplivi ali zasedbo s storitvami, ki izvirajo iz tujine, poudarjajo, da agencija ni omenila aktivnosti za zmanjšanje težav operaterjev na obmejnih območjih (Italija, Hrvaška). Poudarjajo, da gre tukaj za motenje rabe dodeljenega frekvenčnega spektra iz strani operaterjev sosednjih držav. Zato predlagajo, da agencija v program dela doda prizadevanja za aktivno delovanje z regulatorji sosednjih držav na tem področju.

Agencija se zaveda težav, s katerimi se soočajo operaterji na teh območjih. Agencija poudarja, da v okviru rednega dela aktivno sodeluje z regulatorji sosednjih držav z namenom reševanja teh problemov. Tako sklepa ustrezne sporazume, ki omogočajo uporabo posameznih frekvenčnih pasov na obmejnih območjih, hkrati pa rešuje tudi konkretne primere, kadar je za to naprošena, posledično tega ni posebej poudarila v okviru predloga Programa dela in finančnem načrtu za leto 2025.

Zadnji primer reševanja motenj sprejema mobilnega signala je v občini Rogatec na meji s Hrvaško, kjer so se motnje pojavile konec leta 2022. Agencija je problematiko reševala v sodelovanju s hrvaškim

regulatorjem (HAKOM) in operaterji. Po tem, ko so v sosednji državi spekter prerazporedili, je letos poleti znova prišlo do motenj. Agencija je pozvala operaterje, da se v okviru medoperaterskega sporazuma med državama ponovno dogovorijo o rešitvi z operaterji Republike Hrvaške.

V SOEK opozarjajo na medletno nihanje tarif, kar po njihovem mnenju onemogoča ustrezno pripravo finančnih načrtov za prihodnja leta. Navajajo, da je bila za leto 2024 določena previsoka vrednost za plačila agenciji, še posebej za uporabo radijskih frekvenc, posledično je za leto 2025 predlagano nižanje tarif. Zato agenciji predlagajo pripravo predloga tarif za obdobje vsaj treh prihodnjih let, da bi po mnenju SOEK na ta način zagotovili večjo predvidljivost za vse operaterje. Menijo še, da bi bilo potrebno uskladiti finančni načrt porabe sredstev, ki se zbirajo po različnih tarifah, tako se tarife za plačilo obvestil, za plačilo za uporabo radijskih frekvenc in za plačilo za uporabo elementov oštevilčenja, ne bi smele uporabljati za izvajanje drugih aktivnosti agencije. Ob tem so mnenja, da zaradi pomanjkanja transparentnosti glede razporeditve stroškov dela in drugih režijskih stroškov tega ni mogoče ustrezno preveriti.

Agencija pojasnjuje, da pri pripravi tarif upošteva veljavno zakonodajo, ki agenciji predpisuje, da pri pripravi vsakoletne tarife izhaja iz potrebnega pokrivanja stroškov, ki jih za izvajanje posameznih zakonsko določenih nalog potrebuje, ter pri tem upošteva tudi saldo finančnih sredstev posameznega vira iz potrjenih presežkov preteklih let. Stroški za posamezno leto so torej odvisni od zakonsko določenih nalog, ki jih v posameznem letu agencija opravlja, in salda finančnih sredstev posameznega vira. Novih okoliščin, ki bi nastale v daljšem obdobju in njihovega vpliva na program dela in finančni načrt ni mogoče določiti z gotovostjo, zato bi bili dolgoročni programi, s tem pa tudi večletni predlogi tarif, pomanjkljivi in potrebni vsakoletnih popravkov.

Ne glede na navedeno pa agencija problematiko nihanja tarif prepoznava in si v finančnem načrtu za leto 2025 prizadeva za njihovo večletno predvidljivost. Tudi v prihodnje bo večletno predvidljivost skušala doseči na način, da bo potrebna finančna sredstva prek internega modela načrtovala, ob upoštevanju relevantnih dejstev za več let. Pri tem bo upoštevala oceno investicij, amortizacijo in letno inflacijo ter potrebna likvidna sredstva za nemoteno poslovanje. Agencija ponovno opozarja, da s spremembami zakonodaje pridobiva nove pristojnosti, ki jih vnaprej, za več let, seveda ne more sama predvideti, da bi lahko natančno načrtovala stroške novih obveznosti. Zato se kljub prizadevanju za stabilnost tarif agencija ne more zavezati, da bodo te ostale več let nespremenjene, si bo pa prizadevala, da bodo nihanja čim manjša, posledično pa za zavezance plačila čim bolj stabilna.

V zvezi s pripombo, da zaradi pomanjkanja preglednosti glede razporeditve stroškov dela in drugih

režijskih stroškov teh ni mogoče ustrezno preveriti, agencija pojasnjuje, da ima vzpostavljeno ustrezno vodenje računovodskih evidenc, tako da evidentira porabo sredstev iz plačil za pokritje stroškov, ki nastajajo z izvajanjem nalog na določenem področju reguliranja. Popolno razkritje načrtovanih stroškov glede na naloge, vir financiranja ter konte se izvede v okviru nadzora nad delom agencije, ki je v pristojnosti z zakonom določenih organov. Tako nadzor nad ustreznostjo izvrševanja vsakokratnega programa dela in finančnega načrta opravljajo resorna ministrstva, pooblaščen zunanji revizor, Računsko sodišče RS in na podlagi Zakona o javnih financah tudi proračunska inšpekcija. Navedene oblike nadzora zagotavljajo zadostno kontrolo nad pravilnostjo porabe sredstev. Tako je ministrstvo, pristojno za elektronske komunikacije, konec leta 2023 in v prvi polovici 2024 izvajalo nadzor nad zakonitostjo delovanja agencije tudi na področju postopka izdaje tarif, pri čemer je namenilo pozornost ustreznemu financiranju področja elektronskih komunikacij in preprečitvi prelivanja sredstev med področji. Kot v letu 2021 tudi tokrat nepravilnosti ni ugotovilo.

2. Telekom Slovenije

V Telekomu Slovenije menijo, da predlagane aktivnosti agencije ne predstavljajo ustreznega odziva na bistveno spremenjene razmere na slovenskem trgu elektronskih komunikacij in ne naslavljajo vseh strateških izzivov, s katerimi se bo ta soočil v prihodnje.

Agencija se je zavezala, da bo pripravila analizo učinkov regulacije, pri tem pa bo upoštevala tudi spremenjene razmere na trgu, ki izhajajo iz drugih dejavnikov, ne samo iz regulacije. Poleg tega je agencija napovedala delo na strategiji ukinjanja bakrenega omrežja ter večji poudarek na simetrični regulaciji. Agencija daje večji poudarek tudi mednarodnemu delovanju, kamor sodi tudi delo v okviru teles EU, kjer se oblikuje prihodnji zakonodajni okvir. Ker so se napovedi konsolidacije trga bolj jasno nakazale po pripravi predloga Programa dela in finančnega načrta agencije za leto 2025, bo agencija preverjanje učinkov regulacije, spremembe na trgu in posledice teh za morebitne spremembe regulacije, v okviru Programa dela in finančnega načrta agencije za leto 2025 natančneje opredelila.

Telekom Slovenije predlaga, da naj agencija v programih dela zastavi cilje, da bo z regulatornimi aktivnostmi težila k preprečevanju nastanka ozkih grl na trgu, pri čemer za izhodišče ne bi jemala zgolj določenega udeleženca na trgu. Telekom Slovenije meni, da spremembe v strukturi trga in konkurenčnih pogojev zahtevajo spremembe v pristopu k regulaciji in osredotočenost na simetrično regulacijo. Meni tudi, da telekomunikacijskemu sektorju manjka finančna vzdržnost, ekonomija obsega in konsolidacija ter predvsem investicije za investicijske vrzeli.

Pogreša zavezo, da bo agencija v izjemnih primerih, ko je regulacija še vedno potrebna, uporabila nov pristop, simetrično regulacijo za vse udeležence na trgu, ki ustvarjajo lokalna ozka grla, ne glede na njihov tržni položaj. Po mnenju Telekoma Slovenija morajo biti analize prilagojene ozkim grlom dostopa na lokalni ravni, s ciljem zagotovitve razpoložljivosti konkurenčnih maloprodajnih ponudb povezljivosti za končne uporabnike, in ne regulatorno spodbujanje vstopa na veleprodajne trge.

Agencija v zvezi s pripombami Telekoma Slovenije ugotavlja, da opisani izzivi naslavlja kompleksno tematiko, reševanje teh pa ni izključno v pristojnosti agencije, saj naslavlja tudi druge deležnike. Tako je na primer za premoščanje investicijske vrzeli pristojna država prek različnih mehanizmov financiranja, pri konsolidaciji pa je ključna Agencija za varstvo konkurence. Z vsemi deležniki bo agencija tudi nadalje aktivno sodelovala. Na področjih, ki sodijo pod okrilje njenih pristojnosti, pa agencija pojasnjuje, da se je v predlogu Programa dela in finančnem načrtu agencije za leto 2025 zavezala, da bo dala večji poudarek simetrični regulaciji, kjer bo po njenih analizah to smiselno. Agencija pri tem pričakuje aktivno sodelovanje vseh deležnikov, s ciljem, da bo regulacija čim bolj učinkovita. Zaradi navedenega agencija ocenjuje, da dodatne opredelitve v zvezi z operativnimi dejavnostmi v Programu dela in finančnem načrtu agencije za leto 2025 niso potrebne.

Telekom Slovenije meni tudi, da mora agencija s svojim delovanjem samo opredeliti in uveljaviti korektivne ukrepe, kadar so ti nujni za delovanje trga. Pri tem je potrebno pri uvajanju simetrične regulacije in interpretaciji posebno pozornost nameniti izogibanju dvojne, prekomerne regulacije pri prekrivanju (asimetrične in simetrične regulacije hkrati). Vse navedeno pa naj agencija po oceni Telekoma Slovenije preuči v luči prispevanja k ciljem Digitalna Slovenija 2030 (glede povezljivosti in digitalne infrastrukture) in tudi prispevka k zagotavljanju načela tehnološke nevtralnosti.

Spremembe simetrične regulacije se bodo sprejemale na podlagi analiz po javni razpravi, v kateri bodo lahko deležniki izrazili pripombe na posamezne predloge, enako velja tudi za asimetrično regulacijo. Agencija poudarja, da je razmerje med simetrično regulacijo in drugimi oblikami regulacije določeno z zakonodajo. Zaradi navedenega agencija ocenjuje, da sprememba Programa dela in finančnega načrta agencije za leto 2025 v tem delu ni potrebna.

Telekom Slovenije predlaga zavezo, da bo v primeru realizacije že napovedane konsolidacije na trgu, agencija izvedla ponovno analizo trga 1 in 3b in upošteva rezultate razveljavila odločbe o dodelitvi operaterja s pomembno tržno močjo, izdane na osnovi predhodnih analiz. V primeru konsolidacije operaterjev ali izstopa določenega operaterja omenja Telekom Slovenije potrebo po celotni analizi upoštevne trga 1 in 3b z izdajo novih odločb.

Agencija se je zavezala k analizi učinkov regulacije in stanja na trgu ter tudi k temu, da bo pričela z analizo trgov 1 in 3b. Zaradi napovedi konsolidacije trga bo agencija naloge v Programu dela in finančnem načrtu agencije prilagodila in aktivnosti tudi pospešila. Če bo napovedana konsolidacija na trgu dejansko izvedena, bo agencija zaradi spremenjenih okoliščin analizo upoštevni trgov znova opravila.

Nadalje Telekom Slovenije predlaga vključitev zaveze za pripravo in objavo strokovnih podlag za zmanjševanje ovir pri gradnji optičnih omrežij, s ciljem doseganja ciljev digitalne agende 2030.

Obenem pogreša aktivno vlogo pri pripravi priporočil sekundarne zakonodaje, ki bi poenotila pravila za skupno gradnjo omrežij in dostopa do pasivne in fizične infrastrukture v stavbah ter izvajala aktivnosti nadzora glede izvrševanja. Po mnenju Telekoma Slovenije so edini z regulatorno obveznostjo dostopa do svoje infrastrukture, drugi to zavračajo. Medoperaterski spori v povezavi z navedenim pa trajajo predolgo, odločitve pa niso sprejete v zakonsko določenih rokih. Zato je po oceni Telekoma Slovenije potrebna sprememba ex-ante regulacije, pri kateri naj se prednost nameni še ne uporabljenemu modelu simetrične regulacije.

Agencija se s posredovanim mnenjem glede potreb po zmanjševanju ovir pri gradnji optičnih omrežij strinja, pojasnjuje pa, da vse predlagane aktivnosti niso izvedljive v letu 2025. Agencija bo pričela s procesi zbiranja prispevkov s strani deležnikov na trgu, pri čemer pričakuje aktivno vlogo od operaterjev, saj iz prakse težave najbolje poznajo. Agencija hkrati poudarja, da lahko deluje kot koordinator procesa in kot sooblikovalec zakonskih predlogov. Na področju dovoljenj za gradnjo ali služnost pa agencija pristojnosti nima, zato je potrebno vključiti tudi druge deležnike.

Agencija dodaja, da hitrost in učinkovitost reševanja sporov ni odvisna samo od agencije, ampak tudi od narave spora ali ravnanja strank. Če je denimo potrebno opraviti ogled kraja, postopek praviloma traja dlje. Pogosto je trajanje odvisno tudi od ravnanj operaterjev in od njihove pripravljenosti sodelovati v postopku. V kolikor namreč operaterji vlagajo prošnje za prestavitev naroka ali prošnje za njegovo podaljšanje, je štirimesečni rok lahko hitro prekoračen.

Agencija mora ukrepati uravnoteženo na podlagi celovite ocene stanja, pri čemer v okviru svojih zakonsko določenih pristojnosti, uporablja metodo regulacije, ki najbolj učinkovito rešuje anomalije na trgu. Predlagana simetrična regulacija ne rešuje optimalno vseh anomalij, ki se pojavljajo na trgu, zato agencija uporablja tudi druge metode regulacije. Tudi zakonodajni okvir tako na evropskem kot na nacionalnem nivoju ne predvideva avtomatske prednosti simetrične regulacije pred ex-ante regulacijo.

Posledično ni razloga za prilagoditve Programa dela in finančnega načrta agencije za leto 2025 v zvezi s tem.

Telekom Slovenije navaja, da pogoša opredeljene aktivnosti v zvezi z zakonodajnimi postopki po predlogu Akta o digitalnih omrežjih, ki naj bi opredeljeval režim dostopa, ukinjanja bakrenega omrežja in evropskega proizvoda glede dostopa, kar ocenjuje kot pomembno za delovanje trga elektronskih komunikacij v Sloveniji.

Agencija je v Program dela in finančni načrt za leto 2025 pripravo strategije ukinjanja bakrenega omrežja že vključila. Za preostale aktivnosti na področjih, ki jih bo po napovedih naslavljal Akt o digitalnih omrežjih, pa agencija ocenjuje, da je za opredelitev v okviru Programa dela in finančnem načrtu agencije za leto 2025 prezgodaj. Agencija pa bo tudi v tem primeru v prihodnje sodelovala kot sooblikovalec zakonodaje.

Telekom Slovenije meni tudi, da naj agencija med strateške cilje vključi regulatorne aktivnosti, da bo imel vsak končni uporabnik, ki za dostop uporablja optično omrežje, omogočeno prosto izbiro operaterja na tem omrežju.

Agencija pojasnjuje, da svoje aktivnosti izvaja v skladu z nacionalno in evropsko zakonodajo, kar velja tudi za predlog Telekoma Slovenije glede uporabe optičnih omrežij na način, da imajo uporabniki prosto izbiro operaterja. Ker gre v tem delu za dolgoročni strateški cilj, agencija dodaja, da je to lahko predmet urejanja dolgoročnih strategij, ki pa morajo biti skladne z vsakokratnim veljavnim regulatornim okvirom.

Telekom Slovenije pogoša zavezo, da bo agencija v zakonskih rokih in učinkovito reševala spore med operaterji. Pri tem predlagajo poudarek na čim prejšnji izdaji odločb kot tudi pri drugih merilih za učinkovito reševanje sporov. Pri opredeljevanju medoperaterskih sporov se ne strinjajo z oceno agencije, po kateri ta ne pričakuje dodatnega pripada sporov v letu 2025. Telekom Slovenije navaja, da pri svojem delu zaznava povečanje teh sporov, zlasti glede skupne gradnje in skupne uporabe fizične infrastrukture.

Reševanje medoperaterskih je ena od zakonsko predpisanih pristojnosti, ki jo agencija izvaja skladno z določbami ZEKom-2 in pravili upravnega postopka, pri tem pa uporablja tudi posredovanje oziroma mediacijo. Prav slednje po oceni agencije predstavlja najbolj učinkovit način reševanja spora, saj omogoča strankam, da same pridejo do najbolj optimalne rešitve. Zato se v predlogu Programa dela in

finančnega načrta agencije za leto 2025 poudarja rešitev spora že v fazi posredovanja, za kar pa je ključno, da so sprte stranke pripravljene sodelovati v dobri veri in da mediacija ni mehanizem za zavlačevanje postopka.

Agencija opaža, da vsi spori niso rešeni v instrukijskem roku 4 mesecev, a izpostavlja, da je vsebina obravnavanih sporov v večini primerov zelo zahtevna in kompleksna. Ali bo spor dejansko rešen v instrukijskem roku, je pogosto odvisno tudi od ravnanj strank in od njihovega sodelovanja v postopku. Če namreč prihaja do zavlačevanja s prošnjami za prestavitev narokov in podaljšanja procesnih rokov oziroma do kopičenja vlog, je lahko štirimesečni rok razmeroma hitro prekoračen. Agencija lahko tako poda le zavezo, da bo ažurno opravljala procesna dejanja.

Agencija pa se ne strinja s pripombo Telekoma Slovenije, da v predlogu Programa dela in finančnem načrtu agencije za leto 2025 podaja napačno oceno o pripadu medoperaterskih sporov. Ne glede na to, da v praksi med operaterji prihaja do različnih sporov, kakor opozarja Telekom Slovenije, agencija postopka reševanja medoperaterskega spora ne more začeti po uradni dolžnosti, temveč lahko postopek uvede le, če prejme predlog ene od strank, vpletenih v spor. Kot je navedeno v predlogu Programa dela in finančnem načrtu agencije za leto 2025, je število zadev za prihodnje leto težko napovedati, ocena pa temelji na pripadu iz preteklih let, ko je obseg sproženih medoperaterskih sporov pred agencijo redko presegal število 10. Za podkrepitev opisanega agencija navaja podatek, da je v obdobju od 1. 1. 2024 do 1. 9. 2024 v reševanje prejela 1 spor.

Telekom Slovenije predlaga aktivnosti v zvezi s kompenzacijskim skladom za financiranje nadomestil za izvajanje univerzalne storitve po ZEkom-2.

Agencija pojasnjuje, da bo kompenzacijski sklad ustanovila skladno z veljavno zakonodajo, ko bo izvajalec univerzalne storitve izkazal upravičene neto stroške za izvajanje univerzalne storitve.

Telekom Slovenije meni tudi, da naj agencija v PDFN doda, kdaj pričakuje potrditev Strategije upravljanja RF spektra za obdobje 2024 -2026 in, da jo bo javno objavila na spletni strani.

Agencija sporoča, da je Strategijo upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom za obdobje 2024 - 2026 Vlada RS potrdila v času priprave odgovorov agencije na pripombe k predlogu Programa dela in finančnega načrta agencije za leto 2025, posledično je strategijo agencija na spletni strani že objavila. Ob tem agencija pojasnjuje, da je potrjevanje te odvisno od postopkov Vlade RS, zaradi česar datuma potrditve agencija ne more napovedati vnaprej, niti vključevanje take napovedi v Program dela in

finančni načrt agencije ne bi bilo smiselno.

Glede mednarodnega sodelovanja agencije Telekom Slovenije pozdravlja napovedane spremembe v okviru aktivnosti v BEREC, a pričakuje konkretizacijo sodelovanja s strokovnimi institucijami in industrijo. Pogreša navedbo strateških ciljev takšnega mednarodnega sodelovanja.

Agencija bo svoje aktivnosti v delovnih skupinah BEREC prilagajala aktualnim dogodkom na evropskem parketu. Jasno je, da se pričakuje ocena učinka trenutnega regulatornega okvira s strani Evropske komisije. Prav tako oceno svojega delovanja pričakuje BEREC. Temu pa bo zagotovo sledil tudi predlog sprememb regulatornega okvira. Na vse to bo BEREC pripravil svoj odziv, najpomembnejšega med njimi, v novi strategiji BEREC 2030. Zlasti naštetim pomembnim strateškim tematikom bo agencija v naslednjih dveh letih namenila več svojih resursov. Hkrati pa meni, da so vsaj nekatere od teh zelo pomembne tudi za trg, zato bo k aktivnemu sodelovanju povabila tudi relevantne nacionalne in tuje deležnike. Te bo povabila tudi k sodelovanju v začetku leta 2025, ko se prične zbiranje aktualnih tematik za vključitev v program dela BEREC za leto 2026. Vodenje in koordiniranje vseh potrebnih aktivnosti za pripravo programa dela za leto 2026 ter vsebinska organizacija največjega dogodka BEREC, to je letno srečanje z njegovimi deležniki na Stakeholders Forumu 2025, sta tudi dve največji in izredno zahtevni nalogi agencije na področju mednarodnega delovanja v letu 2025. Tudi pri slednjem je agencija zaznala potencial za predstavitve dobrih praks na domačih tleh evropskim partnerjem. Prav prenosu znanja in dobrih praks iz Evropske unije v Slovenijo, in enako v obratni smeri, namerava agencija novi vlogi nameniti bistveno več pozornosti. Vzporedno pa bodo skozi celotno leto 2025 potekale tudi vse ostale interne in eksterne potrebne aktivnosti za nemoten prevzem odgovornosti v okviru predsedovanja BEREC v letu 2026. Agencija bo smiselno prilagodila tudi besedilo v Programu dela in finančnem načrtu agencije za leto 2025.

V zvezi z aktivnosti agencije na mednarodnem področju za učinkovito rabo radijskega spektra, kjer navajajo aktivno delovanje agencije pri mednarodnem usklajevanju frekvenc za radiodifuzijo ter za zasebne mobilne storitve (PMR) pod 1 GHz s sosednjimi državami in z obrambo radijskega spektra RS pred škodljivimi vplivi ali zasedbo s storitvami, ki izvirajo iz tujine, Telekom Slovenije navaja, da agencija ni omenila aktivnosti za zmanjšanje težav operaterjev na obmejnih območjih (Italija, Hrvaška). Poudarja, da gre tukaj za motenje rabe dodeljenega frekvenčnega spektra iz strani operaterjev sosednjih držav. Zato predlaga, da agencija v Program dela doda prizadevanja za aktivno delovanje z regulatorji sosednjih držav na tem področju.

Agencija se zaveda težav, s katerimi se soočajo operaterji na teh območjih. Agencija poudarja, da v

okviru rednega dela aktivno sodeluje z regulatorji sosednjih držav z namenom reševanja teh problemov. Tako sklepa ustrezne sporazume, ki omogočajo uporabo posameznih frekvenčnih pasov na obmejnih območjih, hkrati pa rešuje tudi konkretne primere, kadar je za to naprošena, posledično tega ni posebej poudarila v okviru predloga Programa dela in finančnem načrtu za leto 2025.

Zadnji primer reševanja motenj sprejema mobilnega signala je v občini Rogatec na meji s Hrvaško, kjer so se motnje pojavile konec leta 2022. Agencija je problematiko reševala v sodelovanju s Hrvaškim regulatorjem (HAKOM) in operaterji. Po tem, ko so v sosednji državi spekter prerazporedili, je letos poleti znova prišlo do motenj. Agencija je pozvala operaterje, da se v okviru medoperaterskega sporazuma med državama ponovno dogovorijo o rešitvi z operaterji Republike Hrvaške.

Telekom Slovenije ocenjuje, da bi glede na različne vire tarif bilo potrebno uskladiti tudi finančni načrt porabe sredstev, ki se zbirajo po različnih tarifah. Tako se tarife za plačilo obvestila, za plačilo uporabe radijskih frekvenc in za plačilo za uporabo elementov oštevilčenja, ki se stekajo v proračun agencije, ne bi smele uporabljati za izvajanje drugih aktivnosti.

Agencija vseskozi poudarja, da so tarife stroškovno naravnane in da se sredstva ne prelivajo oziroma ne uporabljajo za izvajanje drugih aktivnosti. Pri pripravi programov dela in finančnih načrtov agencija izhaja iz zakonsko določenih nalog iz z njimi povezanimi sredstvi. Agencija načrtuje stroške na nalogo natančno. Posamezne vrste plačil krijejo zgolj stroške izvedbe nalog posameznega področja dela, skupni stroški pa se krijejo po ključu. Agencija ponovno pojasnjuje, da je nadzor nad popolnim razkritjem načrtovanih stroškov glede na naloge, vir financiranja ter konte, v pristojnosti z zakonom določenih organov, nikakor pa ne deležnikov na trgu, ki jih agencija regulira.

Tako je ministrstvo, pristojno za elektronske komunikacije konec leta 2023 in v prvi polovici 2024 izvajalo nadzor nad zakonitostjo delovanja agencije tudi na področju postopka izdaje tarif, pri čemer je namenilo pozornost ustreznemu financiranju področja elektronskim komunikacij in preprečitvi prelivanja sredstev med področji. Kot v letu 2021 tudi tokrat nepravilnosti ni ugotovilo.

Telekom Slovenije meni, da v zadnjih letih prihaja do medletnega nihanja tarif, kar operaterjem onemogoča ustrezno pripravo njihovih lastnih finančnih načrtov za prihodnja leta. Ob zvišanju tarife se vedno pojavijo presežki in potem pride do znižanja, da se porabijo presežki preteklih let. Telekom Slovenije agenciji predlaga pripravo predloga tarif za obdobje vsaj treh let, da bi na ta način zagotovili večjo in dolgoročno predvidljivost za vse operaterje ter bi s tem zmanjšali vsakoletna nihanja tarif.

Agencija pojasnjuje, da pri pripravi tarif upošteva veljavno zakonodajo, ki agenciji predpisuje, da se pri pripravi vsakoletne tarife izhaja iz potrebnega pokrivanja stroškov, ki jih za izvajanje posameznih

zakonsko določenih nalog potrebuje ter pri tem upošteva tudi saldo finančnih sredstev posameznega vira iz potrjenih presežkov preteklih let. Stroški za posamezno leto so torej odvisni od zakonsko določenih nalog, ki jih v posameznem letu agencija opravlja, in salda finančnih sredstev posameznega vira. Novih okoliščin, med temi so tudi nove pristojnosti, ki bi lahko nastale v daljšem obdobju, in njihovega vpliva na program dela in finančni načrt, seveda ni mogoče načrtovati z gotovostjo. Zato bi bili dolgoročni programi dela in finančni načrti, s tem pa tudi večletni predlogi tarif, pomanjkljivi in potrebni vsakoletnih popravkov.

Ne glede na navedeno pa agencija problematiko nihanja tarif prepoznava in si bo prizadevala za njihovo večletno predvidljivost. Slednje bo skušala doseči na način, da bo sredstva prek internega modela načrtovala ob upoštevanju relevantnih dejstev za več let. Pri tem bo upoštevala oceno investicij, amortizacijo in letno inflacijo ter potrebna likvidna sredstva za nemoteno poslovanje.